

Avfall uppdelat i olika fraktioner

- förslag på utredning av hur stora avfallsmängderna är i Stockholm

Skrivelse av Viviann Gunnarsson (mp) och Christopher Ödmann (mp)

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Skrivelsen av Viviann Gunnarsson (mp) och Christopher Ödmann (mp)
anses med denna promemoria besvarad.

Föredragande borgarrådet Annika Billström anför följande.

Ärendet

Viviann Gunnarsson och Christopher Ödmann (båda mp) föreslår i en skrivelse att ge berörda förvaltningar i uppdrag att mäta och redovisa hur stora avfallsmängder uppdelat på olika fraktioner som uppkommer inom staden, *bilaga 2*. En redovisning av hur de olika avfallsslagen behandlas efterfrågas också. När det gäller de avfallsslag som omfattas av producentansvar, efterfrågas även en redogörelse för effekterna på källsorteringen av fler återvinningsstationer och statusen för uppdraget att införa fastighetsnära källsortering. Syftet är att på sikt kunna minska de totala avfallsmängderna. Förutom mängden hushållsavfall finns inte tillräcklig kunskap om vilka mängder som uppkommer inom staden.

Sedan dessa förslag framförts har en ny renhållningsordning med avfallsplan antagits av kommunfullmäktige. Renhållningsnämnden arbetar också med kommunfullmäktiges uppdrag att införa fastighetsnära källsortering.

Remisser

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och renhållningsnämnden.

Stadsledningskontoret påpekar liksom renhållningsnämnden att staden för tydlighetens skull bör välja inriktning mellan att införa fastighetsnära källsortering eller att öka antalet återvinningsstationer.

Renhållningsnämnden påpekar att flera av förslagen skulle omfattas av den då föreslagna avfallsplanen och redogör för bl.a. regionens behandlingskapacitet och den då gällande samverkan inom regionen i syfte att kartlägga mängder och att försäkra staden tillräcklig behandlingskapacitet. Nämnden redogör också för vilken samverkan kring uppdraget att införa fastighetsnära källsortering som påbörjats.

Mina synpunkter

En grundläggande förutsättning för all avfallsplanering är att känna till vilka mängder som uppkommer och vilka flöden de ger upphov till.

I och med den av kommunfullmäktige nyligen antagna renhållningsordningen med avfallsplan kommer staden börja arbeta mer systematiskt med att kartlägga avfallsflödena inom kommunen. Renhållningsnämnden känner idag främst till de volymer som nämnden ansvarar för, d.v.s. grovavfall, hushållsavfall och även insamlingen av farligt avfall och elavfall. Renhållningsnämnden har inlett ett samarbete med materialbolagen och kan nu redogöra för flödena av avfall som omfattas av producentansvar och som samlas in på återvinningsstationerna.

En hel del analysarbete återstår emellertid. Exempelvis är avfallet från stadens egna verksamheter eller det totala verksamhetsavfallet inom staden idag inte kartlagt.

Till detta kommer att stadens egna verksamheter i mycket begränsad omfattning källsorterar sitt avfall. Det är viktigt att stadens egna verksamheter påbörjar en källsortering.

Ett annat viktigt skäl för att ha kunskap om flödena är att kunna avgifta kretsloppen. Därför har renhållningsnämnden i februari fattat ett betydelsefullt beslut att i större omfattning utöka servicen för insamling av det farliga avfallet. Detta avfallsslag är viktigast att sortera ut.

Arbetet med den fastighetsnära insamlingen fortsätter också, vars syfte är att öka tillgängligheten för de boende och därmed insamlingsgraden.

Jag ser inget motsatsförhållande mellan återvinningsstationer för förpackningar och en fastighetsnära insamling. En utbyggd fastighetsnära insamling minskar behovet av återvinningsstationer. Dessa bekostas också av materialbolagen och inte av staden.

När det gäller behandlingsformerna för avfallet som uppkommer finns inte heller någon heltäckande statistik. Den absolut övervägande delen hushållsavfall förbränns i Högdalen.

Detta är en olycklig inriktning eftersom den bästa behandlingen ur ett livscykelperspektiv, miljömässigt och ekonomiskt, är att med dagens förhållanden ha en blandning av behandlingsalternativ. Detta innebär både förbränning och materialåtervinning, vilket jag anser inkluderar biologisk behandling (källa: IVL Svenska Miljöinstitutet AB). Vi har en stor andel av avfallet idag, inte minst det mesta av byggavfallet. Detta måste vi komma bort ifrån.

Jag föreslår kommunstyrelsen besluta följande

Skrivelsen av Viviann Gunnarsson (mp) och Christopher Ödmann (mp) anses med denna promemoria besvarad.

Stockholm den 24 mars 2004

ANNIKA BILLSTRÖM

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (båda m) och *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

Vi föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta

att skrivelsen av Viviann Gunnarsson (mp) och Christopher Ödmann (mp) anses besvarad med följande.

All statistik visar att mängden avfall i samhället kontinuerligt ökar. Därför bör det primära målet med all avfallspolitik vara att minska uppkomsten av avfall. Ur det perspektivet är det viktigt att Stockholm stad har god kännedom om de volymer avfall som staden producerar och ansvarar för. Vidare är denna kunskap viktig vid fastställande av taxor. Vi anser dock att utredningar och undersökningar av avfall som omfattas av producentansvaret inte är stadens ansvar och bör således skötas av materialbolagen.

Vi ställer oss skeptiska till den sorteringsiver som genomsyrar ärendet då vi anser att de miljömässiga vinsterna i att ytterligare utöka medborgarnas sorteringsarbete av hushållsavfall inte är givna. Beslut om en produkt ska materialåtervinnas eller brännas ska baseras på en helhetsbedömning, där man tar hänsyn till transporter, miljöeffekter av återvinningsmetoden, energivinster mellan återvinning och nyproduktion och alternativ till den energi som återvinns via sophöbbränning. Återvinning ska aldrig vara ett självändamål. Stockholm bör införa ett sorteringssystem som prioriterar och fokuserar på de farliga soporna och inte på sådant som man lika gärna kan bränna. Vi menar följaktligen att farligt avfall, tidningar, papper, glas- och metallförpackningar även fortsättningsvis bör sorteras. Pappersförpackningar, plastförpackningar och matavfall bör förbrännas.

ÄRENDET

Viviann Gunnarsson och Christopher Ödmann (båda mp) har i en skrivelse till kommunstyrelsen föreslagit att mängden avfall i Stockholm, uppdelat i olika fraktioner, skall utredas. I skrivelsen föreslås att kommunstyrelsen

- ? ger berörda förvaltningar i uppdrag att mäta hur stora avfallsmängder av olika slag som genereras idag, uppdelat på sorterade fraktioner
- ? redovisar var och på vilket sätt olika fraktioner behandlas och deponeras
- ? i väntan på ett system med fastighetsnära sortering utreder vilken effekt utplacering av flera återvinningsstationer i stadens bostadsområden skulle ge
- ? redogör för hur långt staden kommit i planeringen för att införa fastighetsnära källsortering och hämtning samt för hur det ska gå till och när systemet kan implementeras.

Förslagen motiveras med att mängden annat avfall än hushållsavfall är okänd och att staden endast har kapacitet att behandla en tredjedel av avfallsmängden. Vidare sägs att Högdalenverket inte kommer att klara nya utsläppskrav och EU:s förbränningsdirektiv.

REMISSER

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och renhållningsnämnden.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 12 juni 2001 har i huvudsak följande lydelse.

Ärendets beredning

Skrivelsen har remitterats till stadsledningskontoret och renhållningsnämnden. Inom stadsledningskontoret har ärendet beretts av finansavdelningen.

Bakgrund

Viviann Gunnarsson och Christopher Ödmann, båda (mp) har i en skrivelse till kommunstyrelsen föreslagit att mängden avfall i Stockholm, uppdelat i olika fraktioner, skall utredas. I skrivelsen föreslås att kommunstyrelsen

- ? ger berörda förvaltningar i uppdrag att mäta hur stora avfallsmängder av olika slag som genereras idag, uppdelat på sorterade fraktioner
- ? redovisar var och på vilket sätt olika fraktioner behandlas och deponeras
- ? i väntan på ett system med fastighetsnära sortering utreder vilken effekt utplacering av flera återvinningsstationer i stadens bostadsområden skulle ge
- ? redogör för hur långt staden kommit i planeringen för att införa fastighetsnära källsortering och hämtning samt för hur det ska gå till och när systemet kan implementeras.

Förslagen motiveras med att mängden annat avfall än hushållsavfall är okänd och att staden endast har kapacitet att behandla en tredjedel av avfallsmängden. Vidare sägs att Högdalenverket inte kommer att klara nya utsläppskrav och EU:s förbränningsdirektiv.

Stadsledningskontorets synpunkter

Renhållningsnämnden har i sitt svar på skrivelsen utförligt redogjort för avfallsmängder, avfallsplanering, behandlingsskapacitet och den fastighetsnära källsorteringen. Till denna redogörelse har stadsledningskontoret inte något ytterligare att tillägga.

Stadsledningskontoret vill emellertid, liksom renhållningsnämnden, poängtera att en utredning av förutsättningarna för att öka antalet återvinningsstationer skulle ge en öklart bild om stadens inställning till fastighetsnära sortering. Det är därför bättre att invänta resultatet av renhållningsnämndens förstudie och förslag till åtgärder, vilka beräknas vara färdiga i juni 2002. Det kan dessutom inte vara ekonomiskt försvarbart att utreda och bygga upp ett nytt system med återvinningsstationer i avvaktan på att ett system med fastighetsnära sortering utreds och införs.

Skrivelsen bör anses besvarad med vad som här har anförts.

Renhållningsnämnden beslutade den 13 juni 2001 att godkänna och överlämna förvaltningens förslag.

Reservation anfördes av *Dick Urban Vestbro* (v) och *Juan Carlos Cebrián m.fl.* (s), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av *Magnus Jarnling* (mp), *bilaga 1*.

Renhållningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 6 juni 2001 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Viviann Gunarsson (mp) och Christopher Ödmann (mp) har i en skrivelse till kommunstyrelsen förslagit att mängden avfall i Stockholm, uppdelat i olika fraktioner, ska utredas. Renhållningsnämnden har fått skrivelsen på remiss.

I skrivelsen föreslås kommunstyrelsen att utreda avfallsmängderna i staden och på vilket sätt fraktionerna behandlas. Vidare föreslås kommunstyrelsen utreda effekterna av utplacering av fler återvinningsstationer. I skrivelsen efterfrågas också en redogörelse för hur införandet av fastighetsnära källsortering ska gå till och när det ska implementeras.

Avfallsmängder och behandlingsmetoder ingår som en viktig del av avfallsplaneringen i staden. Den föreslagna avfallsplanen för perioden 2002-2005, som nu är ute på remiss, har både mål och åtgärder inom de områden som behandlas i skrivelsen. I de delar som skrivelsen berör fastighetsnära källsortering hänvisas till den lägesrapport som behandlats av renhållningsnämnden den 13 juni 2001 och bilagts tjänsteutlåtandet.

Bakgrund

Viviann Gunarsson (mp) och Christopher Ödmann (mp) har i en skrivelse till kommunstyrelsen förslagit att mängden avfall i Stockholm, uppdelat i olika fraktioner, ska utredas. Skrivelsen är bilagd tjänsteutlåtandet. I skrivelsen föreslås att kommunstyrelsen:

1. Ger berörda förvaltningar i uppdrag att mäta hur stora avfallsmängder av olika slag som genereras idag, uppdelat på sorterade fraktioner.
2. Redovisa var och på vilka sätt olika fraktioner behandlas och deponeras.
3. I väntan på ett system med fastighetsnära sortering utreda vilken effekt utplacering av flera återvinningsstationer i stadens bostadsområden skulle ge.
4. Redogöra för hur långt staden kommit i planeringen för att införa fastighetsnära källsortering och hämtning samt för hur det ska gå till och när systemet kan implementeras.

Förslagen motiveras med att mängden annat avfall än hushållsavfall är okänt och att staden endast har kapacitet att behandla en tredjedel av avfallsmängden. Vidare sägs att Högdalenverket inte kommer att klara nya utsläppskrav och EU:s förbränningsdirektiv.

Förvaltningens förslag

Avfallsmängder och avfallsplanering

Staden ansvarar genom det kommunala renhållningsansvaret för hushållsavfall och därmed jämförligt avfall. Hushållsavfallet samlas in vid fastigheterna genom stadens entreprenörer. Grovavfall hämtas av kommunens entreprenör vid fastigheten eller lämnas vid stadens två återvinningscentraler i Lövsta och Östberga. Farligt avfall från hushåll samlas in via 22 miljöstationer samt hos färghandlare.

Det brännbara hushållsavfallet energiutnyttjas i Birka Energis anläggning i Högdalen. Icke brännbart avfall deponeras på regionens deponier. Farligt avfall går till särskilt omhändertagande.

Avfall som omfattas av producentansvar (förpackningar och tidningar) insamlas och behandlas av respektive materialbolag. Wellpapp-, glas-, hårdplast- och metallförpackningar samt tidningar kan lämnas vid någon av de 274 återvinningsstationer, som Förpackningsinsamlingen ansvarar för. Det förekommer även fastighetsnära insamlingsplatser på fastighetsägarens initiativ, och avfallet transporteras i dessa fall till en depå där Förpackningsinsamlingen övertar materialet. De enskilda materialbolagen sköter behandling och återvinning av materialet.

För verksamhetsavfall och farligt avfall ansvarar verksamhetsutövarna själva, d v s de måste själva handla upp borttransport av godkänd entreprenör. En del verksamhetsavfall sorteras ut för materialåtervinning och energiutvinning, men det är en stor del som deponeras.

Staden har således endast det operativa ansvaret för det hushållsavfall som inte faller under producentansvar. Staden har dock ett övergripande planeringsansvar för samtliga avfallsslag i kommunen. Avfallsplaneringen sker genom att en avfallsplan upprättas. Avfallsplanen omfattar samtliga förekommande avfallsslag i kommunen, även sådant avfall kommunen inte har ett operativt ansvar för.

Nu gällande avfallsplan gäller fram till 2002 då en ny avfallsplan ska börja gälla. Förslag till ny avfallsplan som avser perioden 2002-2007 har arbetats fram av renhållningsförvaltningen och renhållningsnämnden beslutade den 18 april 2001 att skicka ut planen på remiss. Efter remissförfarandet kommer planen att föreläggas kommunfullmäktige för beslut.

Många av de områden som berörs i skrivelsen behandlas i förslaget till ny avfallsplan. Ett av de sju föreslagna målen i planen är att förbättra stadens kunskap och kännedom om samtliga avfallsflöden i staden. I syfte att uppnå målet har fem åtgärder föreslagits.

- ? Ta fram en övergripande studie för samtligt avfall från verksamheter som uppstår eller slutbehandlas i Stockholm – statistik, lagstiftning, beskrivning av dagens problem och önskemål om framtida förbättringar.
- ? Diskutera och påskynda Naturvårdsverkets arbete med att ta fram föreskrifter om hur § 36 i Renhållningsförordningen ska efterlevas beträffande rapportering om avfallsmängder från yrkesmässig verksamhet.
- ? Formulera förslag på hur staden vill att föreskrifter om efterlevnad av § 36 om avfallsstatistik i Renhållningsförordningen ska utformas.
- ? Ställa krav vid upphandlingen av avfallstransportentreprenad på årlig inrapportering av avfallets typ och mängd enligt EWC-kod och kommunkod samt till vilken anläggning avfallet förts.
- ? Bevaka utvecklingen av "Nationellt kretsloppsregister" inför en eventuell anslutning för att få överblick på allt farligt avfall i staden.

Behandlingskapacitet

Årligen uppkommer ca 430.000 ton hushållsavfall i staden. Renhållningsnämnden har inga egna behandlingsresurser för att behandla avfallet. Behandlingskapacitet har därför säkerställts genom avtal med behandlingsanläggningar i regionen. Det brännbara avfallet energiutnyttjas genom förbränning i Högdalen, icke brännbart avfall deponeras på anläggningar i regionen exempelvis SRV:s anläggning i Sofielund, SÖRAB:s anläggning i Vallentuna och SITA Sverige AB:s anläggning i Värmdö kommun.

Att avfallet transporteras till andra kommuner för behandling är en naturlig följd av svårigheterna att hitta lämpliga platser inom staden för behandlingsanläggningar. Avfallshanteringen är idag så komplex och resurskrävande att samarbete över kommungränserna är nödvändigt. Detta gäller inte minst tillgången på behandlingskapacitet. I förslaget till ny avfallsplan har därför regionalt samarbete lyfts fram i ett av planens sju mål.

I syfte att uppnå målet har två åtgärder föreslagits.

- ? Intensifiera samarbetet inom Regional avfallssamverkan i Stockholms län, RAS och med de två kommunalägda avfallsbolagen i regionen; SRV Återvinning och SÖRAB, i syfte att påverka myndigheter och för att åstadkomma en så effektiv och miljöanpassad insamling och behandling som möjligt i regionen.
- ? Öka samarbetet inom regionen vad gäller energi, avfall och slamhanteringsfrågor t.ex. via existerande regionala avfalls-, avloppssamarbeten och energibolag i regionen.

Birka Energis anläggning i Högdalen för fjärrvärmeproduktion genom avfallsförbränning är en strategisk anläggning i stadens avfallshantering. Anläggningen har ökat i betydelse som följd av förbudet att deponera brännbart avfall från 2002 och organiskt avfall från 2005. Den nya lagstiftningen har medfört att det idag saknas förbränningskapacitet i Stockholmsregionen och landet som helhet.

För att möta den ökade efterfrågan, ny utsläppskrav och EU:s förbränningsdirektiv kommer Birka Energi, dels att komplettera anläggningen med ytterligare kapacitet för att energiutnyttja de brännbara delarna av avfallet, dels att komplettera anläggningen så att de nya utsläppskraven uppfylls. För närvarande pågår utredningsarbete inkluderande nödvändiga samråd och tillståndansökningar för utbyggnad och kompletteringar av Högdalenverket inom Birka Energi AB. Arbetet är planerat med inriktningen att dessa kompletteringar skall vara genomförda i god tid till förändringarna i lagstiftningen träder i kraft.

Fastighetsnära källsortering

Renhållningsnämnden har kommunfullmäktiges uppdrag att tillsammans med fastighetsägare, materialbolag, stadsdelsnämnder samt stadsbyggnadsnämnden genomföra en förstudie för utveckling av källsorteringssystem. I förslag till budget för 2002 anges att uppdraget ska fortsätta och att nämnden under 2002 ska presentera förslag till utformning av fastighetsnära insamling inom staden.

Uppdragets syfte är utreda möjligheterna att utöka den fastighetsnära källsorteringen och på så sätt ersätta återvinningsstationerna i staden. Ett uppdrag som innebär en parallell utredning av förutsättningarna för att öka antalet återvinningsstationerna riskerar att ge materialbolag, fastighetsägare och invånare en oklar bild om i vilken riktning staden vill gå. Den nu pågående utredningen bör därför slutföras innan beslut tas om nya utredningar med andra inriktningar.

RESERVATIONER M M

Renhållningsnämnden

Reservation anfördes av Dick Urban Vestbro (v) och Juan Carlos Cebrián m.fl. (s) enligt följande.

Nämnden beslutar att återremittera tjänsteutlåtandet med hänvisning till nedanstående.

Tidigare år har i enlighet med nu gällande avfallsplan hushållsavfallets totala mängd noggrant redovisats och specifikation lämnats för hur olika typer av materialåtervinning, deponering mm utvecklats. Detta saknas för år 2000.

Skrivelsen till kommunstyrelsen tar dels upp frågan om avfallsmängder för stadens egna verksamheter, dels frågan att utreda utplacering av flera återvinningsstationer. Detta besvaras ej i tjänsteutlåtandet. Ärendet återremitteras för att få ett mer komplett svar.

Ersätтарыttrande gjordes av Magnus Jarnling (mp) där han instämmer i framlagt förslag till beslut av Dick Urban Vestbro (v) och Juan Carlos Cebrián m.fl. (s).